

Hava Durumu ve İklim

Hava durumu ile iklim birçok öğrenci tarafından karıştırılan, birbirinin yerine kullanılan kavramlar olmuştur. Oysa bu iki olguyu birbirinden ayırmak çok kolaydır. Sorularda karşımıza çıkan günlük hayatta da sürekli kullandığımız bu kavramları basit ipuçlarıyla hemen tanıyacağız. Öncelikle kavramlarımızın tanımlarını öğreneelim sonra aralarındaki farkları maddeler halinde yazalım ve örneklerle konuyu bitirelim.

Hava Durumu

Hava olayları bazen çok kısa bir zaman diliminde değişebilir. Bazen birbirini takip eden günlerde hatta aynı günün farklı saatlerinde bile değişebilir. Bu durum günlük hayatı önemli ölçüde etkiler. Örneğin Kayseri’de herhangi bir yaz gününde sabah hava açık ve sakinken öğlene doğru bunaltıcı bir sıcaklık hissedilir. Ardından hava bulutlanır ve ikinci vaktine doğru sağanak bir yağış gerçekleşir. Fakat bu hava tipi bütün bir yaz boyunca görülmez. Çünkü Kayseri’de yazlar genel olarak açık, seyrek bulutlu ve sıcak geçer. Nispeten dar bir alanda, kısa bir zaman diliminde etkili olan atmosfer koşullarına **hava durumu** denir. Atmosfer içerisindeki hava olaylarının kısa bir süre içindeki durumunu tanımlamak için hava durumu kavramı kullanılır.

Anlık hava olaylarını sürekli gözlemleyip ölçen, kaydeden, bütün ayrıntıları ile inceleyen hava olayları ile ilgili kısa süreli tahminlerde bulunan bilim dalına **meteoroloji** adı verilir. Meteoroloji uzmanları; yer istasyonlarından, meteoroloji balonlarından ve uydulardan elde ettiği bilgileri ve görüntüleri alır, yorumlar ve kısa süreli (günlük, haftalık) hava tahminlerini insanlara sunar. İnsanlar için saatlik, günlük ya da haftalık hava durumunu bilmek çok önemlidir. Çünkü günlük hayatın akışı içerisinde planlar yapılırken hava durumu dikkate alınır. Örneğin öğrenciler sabah okula gitmek için evden çıkacağı zaman giyeceği kıyafetleri o anki hava koşullarına göre seçer ya da hafta sonu için herhangi bir etkinlik planlarken hava durumu tahminlerini dikkate alır. Ya da tarımla uğraşan insanlar günlük hava durumu tahminlerine göre planlama yaparlar. Çünkü hava durumu tarımsal faaliyetleri çok yakından etkilemektedir.

Meteoroloji istasyonlarında sıcaklık, basınç, rüzgâr ve yağış gibi atmosfer olaylarının ölçülmesi sonucunda tutulan kayıtlara **gözlem** (rasat) denir.

İklim

Gün içinde farklı saatlerde hava durumu ölçümleri yapılır. Yapılan hava durumu ölçümleri kayıt altına alınır ve bu kayıtlar saklanır. Elde edilen hava durumu ölçümlerinin uzun yıllar (en az 35-40 yıl) ortalaması alınır. Geniş alanlarda uzun yıllar boyunca etkili olan hava durumlarının ortalamasına **iklim** denir. İklim bölgelerini ve özelliklerini inceleyen bilim dalına **klimatoloji** denir.

İklim, bir alandaki hava olaylarının uzun yıllar ortalamasıyken hava durumu, aynı yerdeki hava olaylarının kısa süreli durumunu gösterir. Bu nedenle hava durumuna ait veriler her zaman iklim özelliklerini yansıtmayabilir. Örneğin Akdeniz iklim bölgesinde ocak ayı sıcaklık ortalaması 10°C iken bu iklim bölgesinde yer alan Antalya’da 5 Ocak’ta sıcaklık değeri 3°C olarak ölçülmesi Antalya’nın iklim özelliklerini yansıtmaz.

Meteoroloji ve klimatoloji arasında yakın bir ilişki bulunur. Her iki alan da atmosferi inceler. Meteoroloji atmosferde meydana gelen hava olaylarının özellikleri yani daha çok hava durumu ile ilgilenirken klimatoloji uzun yıllar boyunca belirli bir bölgedeki hava olaylarının ortalama durumu olan iklim özelliklerini inceler. Klimatoloji iklimin ortaya çıkış sürecini, mekânsal dağılışını, bu dağılışın nedenlerini ve iklimin doğal ve beşerî unsurlara olan etkilerini inceler. Bununla birlikte meteoroloji, klimatolojinin aksine hava olaylarını dar bir alanda kısa süreli olarak ele alır.

Hava Durumu ile İklim Arasındaki Farklar

- **Hava durumu** nispeten dar alanları kapsar **İklim** geniş alanları kapsar.
- **Hava durumu** aniden gelişen günlük, haftalık olaylardır **İklim** yavaş ve uzun zaman içinde (en az 35-40 yıl) oluşur.
- **Hava durumunda** olaylar güneşli, bulutlu, karlı, yağmurlu, sisli vb. gibi ifadelerle anlatılırken **İklimde** kurak, nemli, sıcak, soğuk vb. ifadeler kullanılır.
- **Hava durumuyla** meteoroloji **iklimle** klimatoloji ilgilenir.
- **Hava durumunda** değişkenlik fazladır (anlık, saatlik) **İklimde** değişkenlik azdır.

Hava Durumuna Örnekler

- Bugün Samsun'da hava güneşli, Giresun'da ise hava bulutlu olacak.
- Kış mevsiminde güneşli havayı görenler sahile akın etti.
- Sis yüzünden deniz ulaşımı aksayabilir.
- Ülkemizin kuzey ve iç bölgelerinde hafta sonu kar yağışı bekleniyor.
- Uşak'ta 20 Şubat'ta hava parçalı bulutludur.
- Çanakkale'de 18 Mart'ta rüzgârın hızı saatte 80 km olacaktır.
- Meteoroloji, önümüzdeki hafta dolu yağışı ihtimaline karşı çiftçileri uyardı.

İklim Örnekler

- Konya'da yaz kuraklığı belirgindir.
- Rize'de her mevsim yağış görülür.
- Trabzon, yıl içinde yağışı en fazla sonbahar mevsiminde alır.
- Ankara'da kış mevsimi soğuk ve kar yağışlıdır.
- Kongo her mevsim yağışlıdır.
- Londra'da yaz mevsimi serin geçerken kış mevsimi ılık geçmektedir.
- Hindistan'da kış ayları kurak geçmektedir.

Meteorolojik Gözlem (Rasat)

Sinoptik gözlem; bütün dünyada aynı anda yapılan ve atmosferin yatay özelliklerinin yanında dikey durumunun da incelendiği gözlem türüdür. Bu gözlemler özel cihazlar ile meteorolojik uydulardan yararlanılarak yapılır. Greenwich (Grini) saatine göre altışar saat ara ile günde 4 defa yapılır.

Klimatolojik gözlem; zemine yakın atmosfer özelliklerinin incelendiği gözlem türüdür. Sinoptik gözlemlerden farklı olarak yerel saate göre yapılır. Bu gözlemlerde her iklim elemanı (sıcaklık, basınç, yağış vb), özelliklerine göre günün farklı saatlerinde llr.

Fenolojik gözlem; kültür bitkilerinin ekim, çimlenme, iek açma, yapraklanma, olgunlařma ve hasat tarihlerinin gözlenerek kaydedilmesidir.

